

بازتاب باورها و عقاید عامه در غزلیات بیدل دهلوی

مرتضی کریمی نیا^۱، شهروز جمالی^۲، سیاوش مرادی^۳

^۱ دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی همدان.

^۲ استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی همدان.

^۳ استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی همدان.

چکیده

فرهنگ و ادبیات عامه با اعتقادات و باورهای کهن جوامع بشری پیوندی دیرپا دارد و شیوه زیستن و حیات مادی و معنوی توده مردم یک جامعه را باز می‌نمایاند و اصالت و پیشینه تاریخی و فرهنگی آن‌ها را به خوبی، تبیین می‌کند؛ بنابراین، سرمایه عظیمی است که یادگار ذوق هنری و احوال و روحیات مردم روزگاران گذشته است و سندی استوار در اثبات هویت ملی و فرهنگی اقوام بشری به شمار می‌رود. با وصف اینکه فرهنگ عامه به شکلی غیررسمی زندگی اشاره دارد، میزانی از فهم و درک مردم و نیز وضعیت جامعه را به تصویر می‌کشد. یکی از عناصر فرهنگ و ادب عامه، باورها و عقاید عامیانه است که از گذشته‌های بسیار دور تاکنون در فرهنگ اغلب ملل وجود داشته و هر قومی متناسب با فرهنگ و باورها و اعتقادات خویش به بررسی آن می‌پردازد. باورها و عقاید عامیانه در ادبیات رسمی نیز جای دارند. از جمله شاعرانی که در شبه‌قاره هند به بررسی این باورها و عقاید عامیانه پرداخته است، بیدل دهلوی است. دیوان غزلیات بیدل این قابلیت را دارد که مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد؛ بنابراین در این جستار که به روش توصیفی-تحلیلی و با استفاده از ابزار کتابخانه‌ای انجام گرفته، نگارندگان بر آن هستند به بررسی این عقاید و باورهای جذاب بپردازد و عناصر ادب عامه آن‌ها را بیان نماید. نتیجه این پژوهش نشان می‌دهد که بیدل دهلوی با توانایی و مهارت عناصر فولکلوریک را در غزلیاتش بکار برده است.

واژه‌های کلیدی: فرهنگ عامیانه (فولکلور)، باورها، عقاید، بیدل دهلوی، غزلیات.

مطالعات ادبیات، عرفان و فلسفه

دوره ۴، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۷، صفحات ۸۴-۹۴